

El temps dels vells

Hermenegild Toll
i Vilaplana, Lleida

No, no volia parlar pas del temps meteorològic, tan de moda en l'actualitat, volia parlar de quelcom més complicat, del temps que passa o que no passa, perquè si entrem en aquest tema, tot seguit la física, quàntica o no quàntica, se'ns tirarà a sobre, i entrarem en discussions de si és la quarta dimensió, de si és estàtic o és dinàmic, que si va o torna, per forats de cuc del mateix temps, i la veritat és que no voldria pas entrar en aquest tema, que no és pas el meu, però sí que, de refilada, pot ser que surti quelcom en ajuda del que diré.

En realitat, volia parlar del temps en què vivim, en el que ens movem, i especialment del temps de la gent més gran, potser perquè és el meu cas.

Però el cas veritable és que nosaltres, almenys jo, m'agrada que em deixin el meu temps. Distribuir-lo a la meua manera, perquè jo sóc l'amo del meu temps, ara ningú no em diu com haig d'usar-lo, o ningú no hauria de dir-m'ho.

El temps que em queda és limitat i cal aprofitar-lo, cal treure-li el suc, són tantes les coses que encara ens queden per fer, són tantes les que em queden per aprendre, i tantes les que necessitem per pensar, per reflexionar, per llegir, i fins i tot per perdre'l amablement mirant les mussaranyes, si ens abelleix, que no cregueu que no sigui una cosa divertida.

I no obstant això, sempre hi ha qui ens vol ordenar aquest poc temps que tenim. Ordenar, ordenar; no ens cal ordenar-lo, cal usar-lo a pleret, en el moment en què em convingui, perquè les coses que volem fer, o dir, o escriure, són volàtils més que mai, s'escapen com voliaines de colors, i ja no les atrapes mai més.

I sempre queda aquell record frustrat, de no haver pogut fer allò que t'a-

bellia en aquell moment, i és difícil retornar a aquell instant d'inspiració. Ah! si poguéssim córrer pel temps, i anar endavant i enrere, per recollir la flor del pensament d'un dia inspirat, com ens mouríem, com una serp, ondulant a la recerca del temps perdut, per incorporar-lo novament a la nostra ment, a la nostra persona.

¿No heu sentit mai la necessitat de retornar sobre les vostres passes, per recollir un pensament que no vàreu escriure, que s'escapà, que com una boirina desaparegué en l'atzur del cel, o en les profunditats del nostre cervell, i que mai més no va tornar a aparèixer? No obstant això, teniu consciència que va passar, i queda el buit que el va albergar, o potser està profundament alcat i no tenim eines per fer-lo sortir.

Instant precís, pensa justa, ingeni i inspiració, tot alhora, és molt difícil, sols ho abasten els genis. Nosaltres, vulgars mortals, ens hem d'accontentar de pensar en el que va poder ser i no va ser, el moment brillant.

I això passa, especialment quan ja vas de baixa, quan la teva ment ja ha envellit, quan tens temps per rememorar-ho. Perquè, quan un era jove, les coses immediates tapaven les menys urgents, i no t'adonaves de la riquesa que perdies, en una paraula, era molt del temps perdut.

És ara, de més gran, de massa gran, quan tens més necessitat de tenir el teu temps, el temps que a tu et convingui, que no et cridin per anar a passejar o a menjar, perquè en aquell moment precís estàs embrancat en quelcom que t'interessa, en funció del temps que et resta.

Per això reclamo el meu temps, i per això lleigeixo tot el que trobo sobre el tema temporal, a veure si trobo algun forat, no que em torni a la meua perduda joventut, sinó a recórrer els passadissos del meu cervell, a la recerca de sensacions perdudes, de les voliaines que varen marxar per no tornar. I no cregueu que siguin poques, perquè no portàvem mai la llibreta a punt, per atrapar-les quan es produïen.

Per això, demano aquesta darrera gràcia, com a condemnat que sóc, a tenir el meu temps, en el moment que vulgui, que ningú no em mani el que haig de fer o no fer.

Temps era temps, els homes l'esgotaven morosament, el temps; fins i tot deien que el temps era or. Jo no diria tant, més aviat era xavalla, que calia amuntegar perquè arribés amb el temps a convertir-se en or.

Avui no, avui és tan escàs, el temps, que sí que val or. L'home té moltes coses a fer, altra cosa és que les faci. I no li queda temps per a res, i fins i tot el perd en la recerca d'or en les sorres del Segre, que algú ha recordat que, en temps dels romans, tenia la fama de ser aurífer.

Tampoc els romans no en devien tenir gaire de temps. Tant de país sota la seva jurisdicció, tantes guerres amb els cartaginesos, tantes discussions, que els acabaven la paciència: (Catilina, quo usque tandem abutere patientia nostra*), el que ja pressuposa que Ciceró no tenia pas gaire temps per perdre.

No obstant això, avui en dia, sí que hi ha moltes persones que els sobra el temps. I fins i tot que no saben què fer-ne; però deixem-ho aquí, perquè no voldria pas que em diguéssiu el que Ciceró va dir a Catilina. (**Catilina ¿Fins quan abusaràs de la nostra paciència?*)■